

Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2023-02-02
Anna Frisk
Tfn: 063-142414
E-post: anna.frisk@regionjh.se

Inventering Anhörig - efterlevandestöd vid psykisk ohälsa och suicid

Inventeringen av befintligt anhörig- och efterlevandestöd vid psykisk ohälsa och suicid har genomförts som en del av utvecklingsarbetet inom antistigma och finns sedan juni 2022 som mål i regionens långsiktiga utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa.

Avsikt och syfte med inventeringen presenterades i SamReKo 220520. Inventeringen startade genom att en enkät sändes ut första veckan i juni, med sista svarsdag 15 augusti, vilket senare förlängdes till 15 september. Enkäten sändes till kommuner, regionens verksamheter samt civilsamhällets aktörer/ idéburna organisationer.

Syftet med inventeringen var att identifiera utvecklingsområden och initiera utveckling för att stärka stödinsatser med målet att minska stigmat, skuld och skam för anhörig och efterlevande.

Kort sammanfattning

- Antal svar 23 st: kommun 6, region 9, annan organisation 8
- Främst samtalsstöd som erbjuds. Många påtalar att stödinsatser saknas eller har väntetid.

Mest påtalade utvecklingsområden:

- Stöd som är specifikt riktat till barn
- Rutiner/styrdokument för erbjudande av anhörig/efterlevandestöd
- Långsiktigt stöd till efterlevande

Annat anhörig-efterlevandestöd vid psykisk ohälsa och suicid som uppges saknas i organisationen eller i annan organisation:

Exempel (förutom ovanstående)

- psykosocialt stöd jourtid
- mobila team med uppsökande verksamhet
- ökad samverkan och verksamhet med flera samarbetsparter
- tydliggöra vem som gör vad
- lägre tröskel för att erbjuda stöd
- utökad hjälp att få ordning på ekonomi

Nedan följer ett par utdrag ur enkäten som legat till grund för innehållet i workshoppen under fokusveckan psykisk hälsa:

Har ni något stöd för efterlevande?

● Ja	7
● Nej	8
● Samma som för anhöriga	8

Erbjuder ni stöd som är specifikt riktat till barn som anhörig – barn som efterlevande?

● Anhörigstöd - Barn	3
● Efterlevandestöd - Barn	2
● Nej	18

Enbart ett fåtal verksamheter erbjuder stöd till barn och då främst regionen som arbetar med BRA-samtal (barnens rätt som anhöriga)

Finns det rutiner kring erbjudande av anhörig och/eller efterlevandestöd vid psykisk ohälsa i er organisation?

● Ja	6
● Nej	17

Workshop om anhörig/efterlevande-stöd under fokusvecka psykisk hälsa v 40 hösten 2022

DIGITAL INSPIRATIONSFÖRMIDDAG ANORDNAT AV HFS

(HÄLSOFRÄMJANDE HÄLSO OCH SJUKVÅRDSNÄTVERKET) TEMAGRUPP PSYKISK HÄLSA.

[Inspirationsträff: Anhörigstöd - är det viktigt? \(hfsnatverket.se\)](https://hfsnatverket.se)

Anhörigstöd - en viktig del av vården? Hur ser anhörigas situation ut? Presentation av forskning rörande anhöriga till personer med psykisk ohälsa och vilket stöd anhöriga önskar, vilken funktion stödet fyller och var stödet finns att få. Även goda exempel av anhörigstöd kommer att presenteras. Ingrid Lindholm, möjliggörare/praktiker, Nka, Nationellt kompetenscentrum anhöriga

Återhämtningsguiden -

för dig som står nära någon som mår dåligt. Bakgrund, framtagande, innehåll samt praktiska exempel på hur Återhämtningsguiden kan användas. Conny Allaskog, NSPH Skåne, ordförande NSPH och Riksförbundet Hjärnkoll

Återhämtningscafé -

en möjlighet till psykisk hälsa och glädje. Inflytande och delaktighet är viktigt för patienters och närståendes välmående. Återhämtningscaféerna i Region Skåne utgår från NSPH:s Återhämtningssguide för anhöriga och är ett forum för att skapa förutsättningar för gemenskap och glädje genom att fika och diskutera vad återhämtning innebär och vad som behövs för att må bra i livet. Marie Gassne, Inflytandesamordnare FV Psykiatri, Region Skåne

Barntraumateamet - Ett arbete med

barn som anhöriga. Barntraumateamet i Norrköping har i 20 år arbetat med att stödja barn och familjer när barn är med om svåra händelser. I

den här dragningen berättar de hur de organiserar sitt arbete och vad som är viktigt att tänka på vid arbete med barn som anhöriga. Lena Liedholm, Leg psykolog, Barntraumateamet i Norrköping

Avrundning, Hjärnkoll's ambassadör

Målet för eftermiddagens workshop var att skapa samsyn, samla och prioritera förslag för fortsatt arbete.

Eftermiddagens var ett samarrangemang med JLB/NSPH Jämtland Härjedalen.

Frågeställningar som diskuterades vid workshop under fokusveckan psykisk hälsa

1. Vad är ett bra anhörigstöd för vuxna? Akut/Kort- och Långsiktigt
2. Vad är ett bra efterlevandestöd för vuxna? Akut/Kort- och Långsiktigt
3. Vad är ett bra anhörigstöd för barn? Akut/Kort – och Långsiktigt
4. Vad är ett bra efterlevandestöd för barn? Akut/Kort – och Långsiktigt

Förbättringsförslagen presenteras som de nedtecknades under arbetets gång på workshop.

Vad är ett bra anhörigstöd för vuxna? Akut/kort- och långsiktigt Förbättringsförslag

- Jourtelefon för anhöriga - funktion Lots
- lotshjälp till det stöd som finns - anhörigkonsulent, kyrkan, MIND, Jourhavande medmänniska med flera – samlad info om vad som finns.
- Mobila team gällande psykisk ohälsa + anhörigstöd
- Långsiktigt - samverkan kring insatser – lotsa till stöd som passar individen.
- Uppsökande - obligatoriskt erbjudande om samtal till anhörig vid utskrivning av närstående. Om anhörig är känd och patienten godkänner detta. - obligatoriskt fråga vem närmast anhörig är - om man får kontakta – om ja- fråga/erbjuda anhörig stöd.
- Anhörigstöd på boenden
- 1177 bör kunna få information om någon lokal anhörigstöd/lotshjälp/samordnare att hänvisa till.
- Överenskommelse mellan Hälso-och sjukvård och Socialtjänst om samfinansiering/samverkan för att bemanna lotsfunktion.
- Kuratorslista – om den anhöriga söker stöd - erbjuda att kurator tar kontakt inom en vecka.
- Stöd till anhörigföreningar, civilsamhälle, Kyrkan, stödorganisationer
- Primärvården tillgängliggöra kompetenser att främja psykisk hälsa - utvecklas utifrån identifierade risk och skyddsfaktorer: socionom, dietist, arbetsterapeut

Vad är ett bra efterlevandestöd för vuxna? Akut/kort- och långsiktigt Förbättringsförslag

Akut: Kris/traumateam

- -team med bemanning från både region och kommun som möter upp
- -utveckla samverkan mellan polis, räddningstjänst, PSE, akutpsykiatri, akutmottagning, SOS
- -kontaktkort med hur man når teamet (samt annat stöd) ska alltid lämnas efter besked till efterlevande
- Akut psykosocialt stöd till anhöriga under Jourtid

Långsiktig uppföljning:

- - Kris/traumateam (samma som ovan) kontaktar för uppföljning och har även lämnat kontaktkort.
- - Information och erbjudande om sorgegrupper, digitalt och fysiskt både gällande anhörig och efterlevandestöd

Genomförbarhet

- Samla krisstöd från alla aktörer
- POSOM borde kunna få utökat uppdrag att träda in även vid suicid men med "plusresurser" (kontakt kris/traumateam)
- 1177 - Lotshjälp till anhörig samt efterlevandestöd

Vad är ett bra anhörigstöd för barn? Föräldrar med psykisk ohälsa Akut/Kort – och Långsiktigt

Förbättringsförslag:

- Vetskap om vad som finns och uppdrag –ex Barnahus, Fjärilen, Familjelotsen.
- Viktigt i alla verksamheter att uppmärksamma, identifiera och fråga samt – Veta vad man gör med svar – vilket stöd finns att erbjuda direkt/här och nu utan väntetid.
- Behöver nå föreningar, skola, elevhälsa, föräldraskapsstöd, folktandvård. Orosanmälan och kunskap om vad som finns att erbjuda i stöd.
- Chat – en väg in – anonymitet viktigt - för att våga söka initialt - motiveras att få hjälp (<https://vard.skane.se/psykiatri-skane/bup-for-dig-under-18-ar/kontakta-bup/>)
- Nå ut med info om chat och vilket stöd som finns att få

Genomförbarhet

- Vem ansvarar för att utveckla?

Vad är ett bra efterlevandestöd för barn? Akut/Kort – och Långsiktigt

Förbättringsförslag:

- Barn Kris /traumateam - utgå från goda exempel i landet.
- Resursteam som kommer från både Region och kommun. Ge stöd till efterlevande förälder/vårdnadshavare att ge stöd. Erbjuder samtalsstöd till barn

- Långsiktigt stöd - följa med barnet vidare - återkommande uppföljning och brygga mellan skolformer – elevhälsan

Genomförbarhet

- Samverkansprojekt?
- Utgå från redan befintliga samverkansformer ex barnahus?
- Vem ansvarar för att utveckla?

Förslag till beslut:

Fredagsgruppen och SamReKo rekommenderar SVOM att besluta att uppdra till tjänstemannaorganisationen att samla aktörer till dialog för utvecklande av Läns gemensam rutin för efterlevandestöd utifrån goda exempel i landet.